

СТ А Н О В И Щ Е

От: професор, доктор Иван Петров Палигоров
Научна специалност Икономика и управление
Професионално направление 3.7. Администрация и управление
Лесотехнически университет

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност *Управление в УНСС.*

Автор на дисертационния труд: *Лорета Любенова Трайкова*
Тема на дисертационния труд: *“Лидерски модели в местното самоуправление“*

Основание за представяне на становището: решението от 06.12.2024 г. на първото заседание на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3554/03.12.2024 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Авторът на дисертационния труд е докторант към катедра „Управление“ при УНСС – София, професионално направление 3.7. Администрация и управление, зачислен със Заповед на Ректора на УНСС № 323/10.02.2023 г. Обучението е осъществено в самостоятелна форма през периода 24.01.2023 г. до 04.11.2024 г. От 04.11.2024 г. докторантът е отчислен с право на защита със Заповед на Ректора на УНСС № 3518/02.12.2024 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е с обем от 218 страници, от които 185 страници основен текст, структуриран в увод – 8 стр., изложение в три глави, общо 171 стр. текст и заключение в обем от 2 стр. В общия обем е включен списък с 43 таблици, общо 5 стр., списък на 17 фигури, общо 2 стр., списък на 23 снимки, общо 2 стр., списък от 6 публикации по дисертационния труд – 1 стр., 19 стр. със списък на използваната литература, общо 415 източника, от които 63 на български език, 29 на чужд език, 323 интернет източници, от които на български език

313 и 10 на чужд език, 2 стр. със списък на приносите, 2 стр. със списък на приложенията и 65 страници съдържащи общо 16 приложения.

Дисертацията е посветена на актуален и в същото време дискуссионен кръг от въпроси, свързани с лидерството. За да си лидер са необходими определени личностни качества и социални умения, които за съжаление не всеки човек, заемащ ръководна длъжност може да притежава, а още по-спорно е умението да води, да е лидер. За да се проявят лидерски качества и умения е необходима среда от хора, чиято съвместна дейност изпитва потребност от организатор. Ефективното управление е невъзможно без лидерство, а успехът е резултат от съвместните усилия, в които са включени както лидерите, така и последователите. Особено важно е лидерството в публичния сектор и то в местното самоуправление, където кметовете се избират мажоритарно предимно на основата на личностните им качества. Научните изследвания и публикации в областта на лидерството в нашата страна не са особено много, а избраната методика не ми е известно да е прилагана за изследване на обществено значими личности в публичния сектор.

Може да се оцени, че обектът, предметът и целта на разработката са формулирани правилно. Изследователските задачи са разработени прецизно и последователно, което гарантира постигането на целта на изследването. Коректно са посочени ограниченията на изследването. Изследователската теза е формулирана правилно и е декомпозирана в 4 хипотези.

Разработена е методика за провеждане на цялостно изследване на лидерския потенциал на кандидати за заемане на обществени позиции, която е апробирана, чрез провеждане на емпирично изследване за набиране, анализиране и интерпретиране на информация. Представени са резултати от проведените собствени изследвания за самооценката на притежаваните личностни качества, харизма, емоционална интелигентност и стил на управление на кметовете в обектите на изследване. Представени са и резултати от емпирично изследване за набиране, анализиране и интерпретиране на информация за оценка на личностните качества, харизмата и стила на управление от служителите в общинските администрации за кметовете, обект на изследване. Изготвен е специален формуляр, с няколко секции, включващ твърдения и отворени въпроси. Резултатите от проведените изследвания са обобщени и анализирани, на базата на което са формулирани препоръки и насоки за прилагането му.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

На основата на задълбочен исторически теоретичен обзор на материята са представени методическите аспекти, свързани с изследването

на лидерските качества. Разгледан е подробно инструментариума за извършване на изследването, представена е методиката за оценка на лидери в местното самоуправление и са посочени методите за анализ на получените данни, които са представени в приложение. Резултатите и анализите от проведеното емпирично изследване за апробиране на авторската методика за оценка на лидери в местното самоуправление са представени и коментирани отделно. Изведени са основни връзки и зависимости между отделните съставни части на лидерството, разглеждани в дисертационния труд, както и модела на лидерство в местното самоуправление в България. Формулирани са изводи и препоръки, потърсени са основания за приемане или отхвърляне на хипотезите и е направен опит да се отговори на изследователските въпроси. Представени са възможностите за бъдещи изследвания. В заключение са представени резултатите от дисертационния труд, дефинирани са приносите на изследването и възможностите за приложение на резултатите. Изложени са намеренията за бъдещи научни изследвания в приложното поле на предметната област.

Може да се оцени, че поставените задачи на изследването са изпълнени, постигната е и целта на изследването. На база на обобщенията на теорията, описваща лидерството като явление и на база получените конкретни резултати се потвърждава тезата и издигнатите хипотези, че кметовете се избират като лидери, комбинирайки интелектуални способности, характер, придобити умения, емоционална интелигентност, лидерски стил и харизма, създаващи условия за работа и мотивация у своите служители за постигане на общите цели, а не като администратори на обществени услуги. Потвърдена е и тезата на изследването.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Представеният дисертационен труд позволява да се оценят и приемат за безспорни посочените научни и научно-приложни приноси.

Чисто научните приноси са в разширяване на полето на научното познание в областта на лидерство, като са доказани нови зависимости между лидерството и личностните качества, харизмата, трансформационния лидерски стил и нивото на емоционална интелигентност.

Потвърдителен характер и обогатяване с нови научни факти на получени резултати от предходни изследвания, свързани със значимостта на теорията за чертите на лидера и влиянието им върху реализацията на лидерския потенциал.

От методологична гледна точка е адаптирана методика с висока психометрична надеждност в български условия – въпросници за самооценка, включващи Личностен профил по Големите пет; Типология на Майерс –

Бригс; Харизматично лидерство по Conger & Kanungo; Трансформационен лидерски стил по Bass и емоционална интелигентност по Петридес и Фърнам.

Специално конструиран, валидиран и адаптиран за целите на настоящото изследване е формуляр за оценка на личностните качества, харизмата (Javidan & Waldman) и стила на управление, който показват висока психометрична надеждност в български условия. Приложен и адаптиран за целите на изследването е Censydiam framework (Синсидиум модел).

От практико-приложна гледна точка новост е разработената и апробирана авторска методика за оценка на лидерството, приложима при подбор на лидери, със съответния инструментариум и методика за анализ на резултатите.

Получените резултати имат ясно приложно значение за органите на централната и местна власт, за организации, които имат за цел излъчване на кандидати за заемане на обществени позиции, за консултантски организации и за личности, които искат да идентифицират и развиват лидерския си потенциал, както и за изследователи, с интереси в областта на лидерството, психологията на личността, организационното поведение, управление и развитие на човешките ресурси. Безспорна е и възможността резултатите да се използват за целите на преподаването, да се актуализира и да се развива учебното съдържание, да се повишава качеството на академичните и курсовете за специализация.

Може убедено да се заключи, че приносите са безспорни и че са лично дело на докторанта.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

В документите са представени 6 публикации, 5 от които са самостоятелни, публикувани в периода 2023-2024 г. Публикациите представят резултати от дисертационното изследване и са публикувани в издания на УНСС с научно рецензиране, което позволява да се оцени, че резултатите от научното изследване са представени в специализирани научни издания и са достъпни за всички, които биха проявили интерес към тематиката.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е изготвен съгласно изискванията и коректно представя дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Поради своята актуалност резултатите от дисертационния труд вероятно ще предизвикат интерес, въпроси и дискусии. Позволявам си да препоръчам да се оформи и да се издаде като монография, като се прецизират някои от използваните термини и понятия, използвани вероятно от други автори или наложили се в професионалните среди, които за

авторката вероятно са ясни, но биха затруднили по-неподготвения читател. Позволявам си да поставя и следните въпроси:

1. В една от препоръките за бъдещи изследвания представяте възможност за разширяване на изследването с включване на качествени методи, кои са те?
2. Възможно ли е с налагане на предложения подход за изследване на лидерските качества и личностните характеристики, включително на централно ниво, да се гарантира постигне на устойчиво развитие на общините и на държавата и да се намалят нарастващите диспропорции и регионални неравенства?

Направените бележки и въпроси не намаляват стойността на разработката, а имат за цел да предоставят възможност за убедителна защита на получените резултати и научните приноси.

8. Заключение

В обобщение, темата на дисертационния труд е актуална, а съдържанието на разработката е оригинално от научна и практическа гледна точка. Налице е ясно формулиран управленски проблем, адаптиран е и е разработен научно-методичен апарат за изследване, проведено е експериментално изследване, по резултатите от което са направени изводи и препоръки за действие, които оценявам като безспорни научни, методични и научно-приложни приноси. Оценявам добрата подготвеност и осведоменост на докторантката в областта на управлението на местните общности и качествата, които трябва да притежава личността за успешно управление, и по-конкретно в областта на изучаване на проблемите в областта на лидерството и изграждане на методика за оценка на лидери. Считам убедено, че разработката е в сферата на научна специалност "Управление" от научно направление 3.7. Администрация и управление. Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 12 от Закона за развитие на АСРБ, на чл. 27 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, на изискванията на Правилника за учебната дейност на УНСС и предлагам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят вземането на решение за присъждане на образователната и научна степен "доктор" по научна специалност "Управление" на Лорета Любенова Трайкова, докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Управление“ на факултет „Управление и администрация“ на УНСС.

София, 13.12.2024 г.

Член на научно жури:

проф. д-р Иван Палигоров

STATEMENT

By: *Professor, Doctor Ivan Petrov Paligorov*
Scientific specialty Economics and Management
Professional field 3.7. Administration and Management
University of Forestry

Regarding: *dissertation for awarding the PhD ("Doctor") in the scientific specialty Management at the UNWE.*

Author of the dissertation: *Loreta Lyubenova Traykova*

Topic of the dissertation: *"Leadership models in local self-government"*

Basis for presenting the opinion: the decision of 06.12.2024 of the first meeting of the scientific jury for the defense of the dissertation work according to Order No. 3554/03.12.2024 of the Rector of the UNWE.

1. Information about the dissertation candidate

The author of the dissertation is a PhD student at the Department of Management at the UNWE - Sofia, professional field 3.7. Administration and Management, enrolled by Order of the Rector of the UNWE No. 323/10.02.2023. The training was carried out in an independent form during the period 24.01.2023 to 04.11.2024. From 04.11.2024, the PhD student was enrolled with the right to defend by Order of the Rector of the UNWE No. 3518/02.12.2024.

2. General characteristics of the submitted dissertation work

The submitted dissertation work has a volume of 218 pages, of which 185 pages are the main text, structured in an introduction - 8 pages, an exposition in three chapters, a total of 171 pages text and conclusion in a volume of 2 pages. The total volume includes a list of 43 tables, a total of 5 pages, a list of 17 figures, a total of 2 pages, a list of 23 photos, a total of 2 pages, a list of 6 publications on the dissertation work - 1 page, 19 pages with a list of literature used, a total of 415 sources, of which 63 in Bulgarian, 29 in a foreign language, 323 Internet sources, of which 313 in Bulgarian and 10 in a foreign language, 2 pages with a list of contributions, 2 pages with a list of appendices and 65 pages containing a total of 16 appendices.

The dissertation is dedicated to a current and at the same time discussion-based range of issues related to leadership. To be a leader, certain personal qualities and social skills are needed, which unfortunately not every person holding a managerial position can possess, and even more controversial is the ability to lead, to be a leader. In order to manifest leadership qualities and skills, an environment of people is needed whose joint activity needs an organizer. Effective management is impossible without leadership, and success is the result of joint efforts involving both leaders and followers. Leadership is especially important in the public sector, especially in local government, where mayors are elected by a majority vote primarily on the basis of their personal qualities. There are not many scientific studies and publications in the field of leadership in our country, and I am not aware of any methodology that has been applied to the study of socially significant individuals in the public sector.

It can be assessed that the object, subject and purpose of the study are formulated correctly. The research tasks are developed precisely and consistently, which guarantees the achievement of the research goal. The limitations of the study are correctly indicated. The research thesis is formulated correctly and is decomposed into 4 hypotheses.

A methodology has been developed for conducting a comprehensive study of the leadership potential of candidates for public positions, which has been tested by conducting an empirical study for collecting, analyzing and interpreting information. Results of the conducted own research on the self-assessment of the personal qualities, charisma, emotional intelligence and management style of the mayors in the research sites are presented. Results of an empirical study for collecting, analyzing and interpreting information for assessing the personal qualities, charisma and management style by employees in the municipal administrations for the mayors, the subject of the study, are also presented. A special form has been prepared, with several sections, including statements and open questions. The results of the conducted research have been summarized and analyzed, on the basis of which recommendations and guidelines for its implementation have been formulated.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

Based on a thorough historical theoretical overview of the subject, the methodological aspects related to the study of leadership qualities are presented. The tools for conducting the study are examined in detail, the methodology for assessing leaders in local self-government is presented, and the methods for analyzing the obtained data are indicated, which are presented in the appendix. The results and analyses of the empirical study conducted to test the author's methodology for assessing leaders in local self-government are presented and

commented on separately. The main connections and dependencies between the individual components of leadership considered in the dissertation work, as well as the model of leadership in local self-government in Bulgaria, are deduced. Conclusions and recommendations are formulated, grounds for accepting or rejecting the hypotheses are sought, and an attempt is made to answer the research questions. Possibilities for future research are presented. In conclusion, the results of the dissertation work are presented, the contributions of the study and the possibilities for applying the results are defined. The intentions for future scientific research in the field of application of the subject area are set out.

It can be assessed that the tasks set for the study have been fulfilled, and the purpose of the study has been achieved. Based on the generalizations of the theory describing leadership as a phenomenon and on the basis of the specific results obtained, the thesis and the hypotheses raised are confirmed that mayors are elected as leaders, combining intellectual abilities, character, acquired skills, emotional intelligence, leadership style and charisma, creating working conditions and motivation in their employees to achieve common goals, and not as administrators of public services. The thesis of the study is also confirmed.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The presented dissertation work allows the aforementioned scientific and scientific-applied contributions to be assessed and accepted as indisputable.

The purely scientific contributions are in expanding the field of scientific knowledge in the field of leadership, as new dependencies between leadership and personal qualities, charisma, transformational leadership style and the level of emotional intelligence have been proven.

Confirmatory nature and enrichment with new scientific facts of results obtained from previous studies related to the significance of the theory of leader traits and their influence on the realization of leadership potential.

From a methodological point of view, a methodology with high psychometric reliability has been adapted in Bulgarian conditions - self-assessment questionnaires, including the Big Five Personality Profile; Myers-Briggs Typology; Charismatic Leadership by Conger & Kanungo; Transformational Leadership Style by Bass and Emotional Intelligence by Petrides and Furnam.

Specially constructed, validated and adapted for the purposes of this study is a form for assessing personal qualities, charisma (Javidan & Waldman) and management style, which shows high psychometric reliability in Bulgarian conditions. The Censydiam framework (Censydiam model) was applied and adapted for the purposes of the study.

From a practical and applied point of view, the developed and approved author's

methodology for assessing leadership, applicable to the selection of leaders, with the corresponding tools and methodology for analyzing the results, is a novelty.

The results obtained have a clear applied significance for central and local government bodies, for organizations that aim to screen candidates for public positions, for consulting organizations and for individuals who want to identify and develop their leadership potential, as well as for researchers with interests in the field of leadership, personality psychology, organizational behavior, management and development of human resources. The possibility of using the results for teaching purposes, updating and developing the curriculum, and improving the quality of academic and specialization courses is also undeniable. It can be confidently concluded that the contributions are indisputable and that they are the personal work of the doctoral student.

5. Evaluation of the publications on the dissertation

The documents present 6 publications, 5 of which are independent, published in the period 2023-2024. The publications present results of the dissertation research and are published in publications of the UNWE with scientific peer review, which allows it to be assessed that the results of the scientific research are presented in specialized scientific publications and are accessible to all who would show interest in the topic.

6. Evaluation of the abstract

The abstract has been prepared in accordance with the requirements and correctly presents the dissertation work.

7. Critical notes, recommendations and questions

Due to its topicality, the results of the dissertation work will probably arouse interest, questions and discussions. I would like to recommend that it be formatted and published as a monograph, specifying some of the terms and concepts used, probably used by other authors or established in professional circles, which are probably clear to the author, but would complicate the less prepared reader. I would also like to pose the following questions:

1. In one of the recommendations for future research, you present a possibility of expanding the study to include qualitative methods, what are they?
2. Is it possible to ensure the achievement of sustainable development of municipalities and the state and reduce the growing disparities and regional inequalities by imposing the proposed approach to researching leadership qualities and personal characteristics, including at the central level?

The notes and questions made do not reduce the value of the development, but are intended to provide an opportunity for convincing defense of the results obtained and scientific contributions.

8. Conclusion

In summary, the topic of the dissertation is relevant, and the content of the development is original from a scientific and practical point of view. There is a clearly formulated management problem, a scientific and methodological apparatus for research has been adapted and developed, an experimental study has been conducted, based on the results of which conclusions and recommendations for action have been made, which I assess as indisputable scientific, methodological and scientific and applied contributions. I appreciate the good preparation and awareness of the doctoral student in the field of local community management and the qualities that a person must possess for successful management, and more specifically in the field of studying problems in the field of leadership and building a methodology for assessing leaders. I am convinced that the development is in the field of the scientific specialty "Management" from the scientific direction 3.7. Administration and management. The dissertation meets the requirements of Art. 12 of the Act on the Development of the Bulgarian Academy Staff and Art. 27 of the Regulations for the Implementation of the Act on the Development of the Bulgarian Academy Staff and the requirements of the Regulations for the Academic Activities of the UNWE and I propose to the esteemed members of the scientific jury to support the decision to award the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Management" to Loreta Lyubenova Traykova, doctoral candidate of independent training in the Department of "Management" of the Faculty of "Management and Administration" at the UNWE.

Sofia, 13.12.2024

Member of the scientific jury:

Prof. Dr. Ivan Paligorov